

„Jedno z majstrovských diel dystopickej literatúry.“
Daily Express

SILO

HUGH HOWEY

Ljndeni

Silo

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Lindeni

Hugh Howey

Silo – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA**

SILO

HUGH HOWEY

SILO

Z angličtiny preložil Michal Jedinák

Ljndeni

Hugh Howey: *Wool*

Copyright © 2012 by Hugh Howey

Translation © Michal Jedinák, 2014

Poem translation © Jana Bálíková, 2014

Cover art © Krzysztof Krawiec

Slovak edition © Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2024

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-4025-8

ISBN e-knihy 978-80-566-4018-0 (1. zverejnenie, 2024) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-566-4019-7 (1. zverejnenie, 2024) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-566-4017-3 (1. zverejnenie, 2024) (ePDF)

Pre tých, ktorí majú odvahu dúfať

OBSAH

1. HOLSTON	11
2. SPRÁVNE ROZHODNUTIE	47
3. VYHNANSTVO	121
4. OBJAV	201
5. STROSKOTANCI	309
EPILOG	479

PRVÁ ČASŤ

HOLSTON

1

KÝM HOLSTON STÚPAL v ústrety smrti, v horných podlažiach sa hrali deti. Doliehalo k nemu ich radostné výskanie. Holston pomaly, premyslene kráčal po točitom schodisku, obnosené čižmy pri chôdzi kovovo vŕzgali.

Schody, podobne ako čižmy po jeho otcovi, niesli viditeľné známky opotrebovania. Farba sa odlupovala a odpadávala, držala iba v rohoch a na spodnej strane stúpadiel. Ľudia niekde nad ním spúšťali do šachty obláčiky prachu. Zábradlie sa Holstonovi chvelo pod rukou, vyhladený kov sa leskol. Zakaždým sa pozastavil nad tým, že holé ruky a šuchtavé kroky za niekoľko storočí molekulu po molekule zoderú aj pevnú oceľ. Ľudia silo oberali o tenúčké vrstvy kovu a silo oberalo ľudí o život.

Schody sa pod celými generáciami nôh prehli, hrany zaoblili ako ovisnuté pery. Uprostred stupienkov nezostala takmer nijaká stopa po malých drážkach v tvare vybrúseného briliantu, ktoré kedysi bránili pošmyknutiu. Ich existenciu dokazovali iba ihlanovité výstupky s ostrými okrajmi a fliačkami farby.

Holston položil obnosenú čižmu na vydratý schod a zdvihol sa. Takto krok za krokom pokračoval. Ponoril sa do úvah o dlhých rokoch podzemnej izolácie, o zošúchaných molekulách a odstrihnutých živo-
toch, o nespočetných vrstvách zomletých na jemný prach. Potom si nie po prvý raz pomyslel, že ani ľudia, ani schodisko neboli na takúto existenciu predurčení. Úzky priestor dlhej špirály vinúcej sa celou výškou

sila ako zmijsa okolo palice nebol pripravený na takéto tvrdé podmienky. Podobne ako väčšina tohto valcovitého priestoru, aj schody mali slúžiť inému, dávno zabudnutému účelu. Holston bol presvedčený, že dnešná hlavná dopravná tepna pre tisíce ľudí bola pôvodne naprojektovaná iba pre niekoľko osôb a mala slúžiť len v naliehavých prípadoch.

Míňal ďalšie poschodie. Spoločné spálne rozdelené priečkami pripomínali koláč nakrájaný na trojuholníky. Pri poslednom výstupe na najvyššiu úroveň ho sprevádzal čoraz hlasnejší detský smiech. Patril bezstarostnej mladosti, dušiam, ktoré si ešte neuvedomili, kde žijú, necítia zo všetkých strán tlak zeminy a ich nepoškvrnené mysle netrapi, že sú zahrabané v hĺbinách zeme. Vyžarovalo z nich šťastie, do šachty schodiska prenikal ich zvonivý smiech nezlučiteľný s Holstonovým počínaním, s jeho rozhodnutím a odhodlaním vyjsť na povrch.

Keď sa priblížil k najvyššiemu poschodiu, akýsi mladý hlas prekričal ostatné. Holston si spomenul na vlastné detstvo v sile – nič iné, len škola a hry. Dusný betónový valec s podlažiami, kde sa nachádzali izby, dielne, hydroponické záhrady a čistiace miestnosti so spleťami trubiek mu vtedy pripadal ako nekonečný vesmír. Rozľahlý priestor, ktorý sa nedá preskúmať celý, bludisko, v ktorom by sa s kamarátmi ľahko stratili.

No odvtedy ubehlo vyše tridsať rokov a Holstonovi sa detstvo zdalo na dva či tri životy vzdialené. Bolo to niečo, čo neprežil on, ale niekto iný. Veľkú časť dospelosti strávil ako šerif a na minulosť sa snažil nemyslieť. Nedávno vstúpil do tretej fázy života – do tajnej existencie odtrhutej od detstva aj od úradu šerifa. Jeho posledné vrstvy sa menili na prach. Tri roky trpezlivo vyčkával na niečo, čo nikdy nepríde, dni boli dlhšie než mesiace v šťastnejších časoch.

Na vrchole točitého schodiska nahmatal koniec zábradlia. Šachta ústila do najširšej miestnosti v celom komplexe – do jedálne s detským kútikom. Veselé výkriky prichádzali odtiaľ. Hfistka dospelých sa pokúšala udržať deti na uzde. Donna zbierala zo špinavých dlaždíc rozhádzanú kriedu a voskovky. Jej manžel Clarke sedel pri stole s džúsom, pohármi a miskami sušienok z kukuričného škrobu. Zakýval na Holstona.

Šerif mu priateľské gesto neopätoval, nemal naň silu ani chuť. Zaostril na nejasnú projekciu na stene jedálne. Bol to najväčší súvislý výhľad na nehostinný svet na povrchu. Zobrazoval rannú scenériu. Neobývané hory zalievalo matné svetlo úsvitu, od jeho detstva sa takmer nezmenili. Nehybne stáli na tom istom mieste, zatiaľ čo Holston vyrástol z dieťaťa naháňajúceho sa pomedzi stoly v jedálni na ľahostajnú dospelú telesnú schránku. Za majestátne zvlnenými hrebeňmi kopcov sa v slabých odleskoch ligotala mestská panoráma. V diaľke sa črtali pradávne budovy zo skla a ocele, v ktorých vraj kedysi žili ľudia.

Z hlúčika sa odtrhlo dieťa a ako kométa narazilo Holstonovi do kolien. Sklonil hlavu a chcel ho objasniť – bol to Susanin syn –, no chlapčá sa s krikom vrátilo k skupinke.

Šerif si spomenul na lotériu, ktorú vyhrali v rok Allisoninej smrti. Výherný lístok nosil všade so sebou. Niektoré z týchto detí mohlo byť ich. Dnes by malo asi dva roky a na neistých nôžkach by behalo za staršími. Ako všetci rodičia, aj oni snívajú o dvojčatách. Pravdaže sa o ne pokúšajú. Keď Allison odstránili implantát, noc čo noc sa snažili, aby si výhru zaslúžili. Iní rodičia im želali veľa šťastia a neúspešní účastníci lotérie sa ticho modlili, aby sa neplodný rok čím skôr pominul.

Vedomie, že majú iba rok, ich priviedlo až k poverčivosti. Vyskúšali všetko: nad posteľ zavesili cesnak na podporu plodnosti, pod matrac vložili dve desaťcentovky, aby sa im narodili dvojčatá, Allison si do vlasov zaplietla ružovú stužku a Holston si natrel kožu pod očami namodro. Bolo to hlúpe, ale robili to zo zúfalstva, aj pre zábavu. Bláznivejšie by bolo neurobiť nič, nevyskúšať žiadne z ľudových receptov.

Lenže dieťa im nebolo súdené. Ešte než ich rok uplynul, voľba padla na iný pár. Niežeby sa málo usilovali, ich čas sa nečakane skrátil. Holston odrazu zostal bez manželky.

Odvrátil sa od detí a rozmazaného výhľadu na povrch a vykročil ku kancelárii medzi jedálňou a pretlakovou komorou. Cestou myslel na duchov, ktorí ho za posledné tri roky sprevádzali na každom kroku. Vedel, že keby sa obrátil späť k širokej projekcii na stene a prižmúrenými očami by sa zahľadel cez čoraz špinavší objektív kamery

a husté ovzdušie, keby zrakom sledoval čiernu puklinu, vrásku, čo sa po kopci plazí k mestu za horami, rozoznal by nehybné telo. Tam na hrebeni, s rukami skrútenými pod hlavou, leží jeho manželka ako spiaca skala, ktorú obrusuje studený vietor a rozpúšťajú ju toxíny.

Nebol si však istý, či by ju naozaj uvidel.

Len ťažko ju bolo rozoznať aj pred tým, než sa šošovky opäť začali zanášať. A navyše on už neveril vlastným očiam. Trápilo ho priveľa pochybností, a preto sa radšej neobzrel. Prešiel miestom dávneho príšerného zápasu, navždy poznačeným spomienkami na náhle šialenstvo jeho ženy, a vstúpil do kancelárie.

„Pozrime sa, kto si dnes privstal,“ usmial sa naňho Marnes.

Šerifov zástupca zatvoril kovovú zásuvku registračnej skrine, prastaré závesy ticho zaškrípali. Vzal si hrnček, z ktorého sa parilo, a vtom si všimol Holstonov vážny výraz. „Nie je vám zle, šéfe?“

Holston pokrútil hlavou. Prstom ukázal na vešiak s kľúčmi za stolom. „Od izolačnej cely,“ požiadal.

Zástupca sa zachmúril. Odložil hrnček a obrátil sa ku kľúčom. Kým bol k nemu chrbtom, Holston v dlani naposledy zovrel ostré cípy chladnej hviezdy z ocele a položil ju na stôl. Marnes sa zvrtol a podal mu kľúč.

Zástupca ukázal palcom k jedálni. „Mám priniesť mop?“

Keď bola cela prázdna, chodili do nej iba preto, aby ju umyli.

„Nie.“ Holston mu hlavou naznačil, aby ho nasledoval, a vyšiel z miestnosti. Marnes vstal, stolička zavrzgala. Holston pristúpil k izolačnej cele. Kľúč ľahko vkĺzol do zámky. Z mohutných, starostlivo udržiavaných dverí sa ozvalo ostré cvaknutie. Pánky slabučko zaškrípali. Šerif urobil rozhodný krok, zatvoril za sebou mreže, a keď s rachotom dosadli na miesto, jeho utrpenie sa skončilo.

„Šéfe?“

Holston mu pomedzi mreže podal kľúč. Marnes naň pozrel. Nevedel, či si ho má vziať, no napokon nastavil dľaň.

„Čo sa deje, šéfe?“

„Privedť starostku,“ prikázal mu Holston. Z hrude sa mu vydral tri roky zadržovaný ťažký vzdych. „Povedz jej, že chcem ísť na povrch.“

2

VÝHLAD Z IZOLAČNEJ CELY nebol taký nejasný ako v jedálni. Holston premýšľal, čím to je. Žeby bola kamera na tejto strane v závetrí? Alebo si každý čistič odsúdený na smrť dá viac záležať na obnovení obrazu, ktorý ho sprevádzal v posledný deň života? Či je to azda dar čističovi, ktorý po ňom skončí v tej istej cele?

Holstonovi sa najväčšmi páčila posledná možnosť. Túžobne myslel na svoju manželku. Pripomínalo mu to, prečo je tu, na opačnej strane mreží, a navyše dobrovoľne.

S myšlienkami na Allison si sadol a zadíval sa na mŕtvy svet po dávnych predkoch. Nebol to najkrajší výhľad na krajinu okolo podzemného bunkra, ale ani ten najhorší. V diaľke sa vlnili kopce v peknom odtieni hnedej – ako kávová usadenina zmiešaná v správnom pomere s prasacím mliekom. Obloha nad horami bola rovnako nevýrazne sivá už v čase, keď bol jeho starý otec dieťaťom. Pohybovali sa iba oblaky. Ťažké a tmavé viseli nad kopcami, vznášali sa nad nimi ako stáda dobytky z obrázkových knižiek.

Panoráma mŕtveho sveta vyplňala celú stenu cely, podobne ako všetky steny na najvyššom poschodí sila. Každá ukazovala iný výrez rozostrenej krajiny a ešte rozmazanejšej pustatiny v pozadí. Obrazovka siahala od kúta s ležadlom až k druhej stene s toaletou. Napriek jemnej zahmlenosti – akoby objektív pokrývala vrstva oleja – scéna pôsobila dojmom, že do nej možno vstúpiť. Ako veľká,

lákavá brána, ktorá sa otvára do iného sveta hneď oproti mrežiam nevelkej cely.

Ilúzia však fungovala iba z väčšej vzdialenosti. Keď sa Holston naklonil bližšie, na rozmernej obrazovke uvidel niekoľko vypálených pixelov. Prenikavo biele štvorčeky ostro kontrastovali s hnedými a sivými tónmi. Každý žiarivý pixel (Allison ich volala „uväznené pixely“) bol ako malé okno do jasnejšej reality, dierka so šírkou ľudského vlasu lákajúca do lepšieho sveta. Keď sa prizrel pozornejšie, videl, že sú ich desiatky. Napadlo mu, či je v sile niekto, kto ich vie opraviť, alebo či vôbec majú k dispozícii nástroje na takú jemnú prácu. Sú navždy mŕtve ako Allison? Vypália sa napokon všetky? Holston si predstavil deň, keď polovica z pixelov zbelie. Ešte zopár generácií a na obrazovke zostane iba niekoľko desiatok hnedých a sivých pixelov, akoby svet prešiel do iného stavu, a ľudia v sile si budú myslieť, že povrch zachvátili plamene a jediné funkčné pixely budú pokladať za zničené.

A čo ak sa v skutočnosti Holston a obyvatelia sila mýlia?

Niekoťo za ním si odkašľal. Zvrtoľ sa. Na druhej strane mreží stála starostka Jahnsová v kombinéze, s rukami založenými na bruchu. S vážnym výrazom kývla bradou k lôžku.

„Keď je cela prázdna, občas si sem po skončení vašej služby v noci sadnem a kochám sa výhľadom.“

Holston znova pozrel na hnedastú neživú krajinu. Depresívne vyzerala iba v porovnaní s obrázkami z detských knižiek, ktoré ako jediné prežili vzburu. Väčšina ľudí pochybovala, že farby v nich boli niekedy skutočné, rovnako ako neverili v existenciu purpurových slonov a ružových vtákov. Lenže Holston cítil, že sú reálnejšie než scéna pred jeho očami. Podobne ako u niekoľkých iných ľudí, aj v ňom sa pri pohľade na ošúchané zelené a modré stránky prebúdzalo čosi hlboké a prapôvodné. Popri dusnom sile aj vonkajšia jednotvárnosť pôsobila ako vykúpenie – otvorený priestor, pre ktorý bol človek zrodený.

„Tento výhľad mi vždy pripadal trochu čistejší,“ poznamenala Jahnsová.

Holston mlčal. Dívala sa na zvltný oblak, ktorý sa odtrhol od ostatných a vydal sa svojou cestou. Miešala sa v ňom čierna a sivá farba.

„Máte právo vybrať si ľubovoľný pokrm,“ pokračovala starostka. „Podľa tradície...“

„Nemusíte mi vysvetľovať, ako to chodí,“ prerušil ju Holston. „Sú to len tri roky, čo som sem priniesol poslednú večeru pre Allison.“ Zo zvyku chcel otočiť medenou obrúčkou, zabudol, že ju pred niekoľkými hodinami odložil na bielizník.

„Ťažko uveriť, že je to tak dávno,“ zamrmlala si Jahnsová sama pre seba. Holston na ňu pozrel: starostka s privretými viečkami pozorovala oblaky na stene.

„Naozaj vám Allison chýba?“ opýtal sa jej jedovato. „Alebo len nemá kto očistiť kamery a vy nemáte rada znečistený výhľad?“

Jahnsová po ňom šibla očami a vzápätí sklopila zrak. „Dobre viete, že sa mi to nepáči. Tu nejde o výhľad, ale zákon je zákon.“

„Ten za nič nemôže,“ odsekol Holston a pokúšal sa ovládnuť hnev. „Zákony poznám lepšie než ostatní.“ Rukou sa dotkol miesta, kde mával pripnutú hviezdu. „Väčšinu života som dozeral na ich dodržiavanie. Aj potom, keď som si uvedomil, aké sú hlúpe.“

Jahnsová si znova odkašľala. „Nepýtam sa na dôvod vášho rozhodnutia. Predpokladám, že v sile by ste boli nešťastný.“

Holston jej pozrel do očí. Skôr než zažmurkala, všimol si, že sú vlhké. Starostka vyzerala chudšia než zvyčajne, v rozopnutej kombinéze pôsobila smiešne. Vrásky na krku a okolo očí sa jej prehĺbili a boli tmavšie, ako si pamätal. Veril, že hlas sa jej náhle zastrel dojatím, že ten chripot nespôsobil vek a časté fajčenie.

Holston sa na seba skúsil pozrieť starostkinými očami. Na ošúchanej lavici s kožou sfarbenou dosiva od bledej žiary mŕtveho sveta uvidel zničeného muža. Zakrútila sa mu hlava. Mozog sa usiloval zachytiť niečoho zmysluplného. Vlastný život mu pripadal ako zlý sen, posledné tri roky akoby nikdy neexistovali. Nič už nebolo skutočné.

Znova obrátil zrak k hnedým vrchom. Zdalo sa mu, že kútikom oka zazrel ďalší zomierajúci pixel. Ďalšie maličké okno v ilúzii, o ktorej čoraz väčšmi pochyboval.

Aj keď zajtra tam vonku zomriem, bude to vykúpenie, pomyslel si bez štipky ľútosti.

„Už som príliš dlho starostkou,“ prehovorila Jahnsová.

Holston na ňu pozrel. Vráskavými rukami zvierala chladné oceľové mreže.

„Nemáme listiny, ktoré by sa zmieňovali o našich začiatkoch. Chýbajú nám svedectvá z obdobia pred povstaním pred poldruha storočím, no podľa dostupných záznamov ešte nijaký starosta neposlal na povrch toľko čističov ako ja.“

„Mrzí ma, že vám to sťažujem,“ sucho odvetil Holston.

„Chcem tým iba povedať, že mi je to ľúto.“

Šerif prešiel rukou po veľkej obrazovke.

„Zato zajtra si čistý západ slnka pozriete medzi prvými, však?“ Protivil sa mu vlastný tón. Nezožieralo ho, že zajtra umrie, alebo bude žiť čertvieakým životom, gniavila ho trpkosť nad Allisoniným osudom. Aj keď to už bolo dávno, aj teraz si bol istý, že nevyhnutný tok udalostí v minulosti sa dal zvrátiť. „Zajtrajší výhľad sa vám istotne bude páčiť,“ povedal skôr pre seba než pre starostku.

„Ste nespravodlivý,“ zachmúrila sa Jahnsová. „Zákon je zákon. Vedeli ste, že ho porušujete.“

Holston sklopil zrak. Na chvíľu zavládlo ticho. Prvá ho prerušila starostka.

„Doteraz ste ani raz nepohrozili, že si nesplníte povinnosť. Niektorí kompetentní sú znepokojení, obávajú sa, že kamery nevyčistíte.“

Šerif sa zasmial a pokrútil hlavou. „Keby som povedal, že to neurobím, cítili by sa lepšie?“

„Každý, kto sa ocitne v cele, sa vzpiera, no napokon kamery vyčistia. Zvykli sme si na to.“

„Allison sa tiež nevyhrážala,“ pripomenul jej, hoci vedel, ako to myslí. Aj on bol presvedčený, že jeho manželka šošovky nevyčistí. No

teraz sa domnieval, že chápe, čím prechádzala, keď sedela na tej istej lavici ako teraz on. Nešlo iba o kamery. Väčšinu ľudí cesta do izolačnej cely zaskočila, neboli pripravení na také rýchle završenie svojho osudu. Lenže Allison, a teraz aj Holston, to prežívali inak. Pre nich nebolo dôležité, či si splnia povinnosť; prišli dobrovoľne, do cely ich dohnala hlboko ukryvaná túžba. Spaľovala ich zvedavosť. Úžas zo sveta na povrchu nespútaného projekciou na nástenných obrazovkách.

„Urobíte to, alebo nie?“ opýtala sa Jahnsová. V hlase mala zúfalstvo.

Holston pokrčil plecami. „Sama ste povedali, že každý to urobí. Musí to mať nejaký dôvod, nemyslíte?“

Predstieral, že je mu to jedno, že ho nezaujíma, prečo odsúdenci čistia kamery, no väčšinu života, a najmä posledné tri roky, si aj on neprestajne kládol túto otázku. Privádzala ho do šialenstva. Ak jeho neochota odpovedať Jahnsovej spôsobí utrpenie tým, čo mu zavraždili manželku, bude len rád.

Jahnsová netrpezlivo počúvala mreže. „Môžem im sľúbiť, že to urobíte?“

„Pokojne im povedzte, že to odmietam. Je mi to fuk. Aj tak sa mi vidí, že na odpovedi nezáleží.“

Jahnsová nereagovala. Holston na ňu pozrel, starostka prikývla.

„Ak si to s jedlom rozmyslíte, povedzte to zástupcovi Marnesovi. Celú noc bude pri stole, ako káže tradícia...“

Nemusela mu to hovoriť. Pri spomienke na túto časť bývalých povinností vyhrkli šerifovi slzy. Pred dvanástimi rokmi sedel pri stole, keď poslali na povrch Donnu Parkinsovú, pred ôsmimi prišiel rad na Jacka Brenta a pred tromi rokmi zničený a zúfalý ležal na dlážke a zvieral mreže, keď v cele sedela jeho žena.

Starostka sa zvrtila na odchod.

„Šerifovi,“ zašomral Holston.

Jahnsová zastala, sivé husté obočie jej padalo na oči. „Prosím?“

„Odteraz je to šerif Marnes, nie zástupca,“ pripomenul jej.

Starostka poklopala hánkami prstov po mrežiach. „Najedzte sa. Spánok vám z taktnosti nebudem pripomínať.“

3

Pred tromi rokmi

„TO MA PODRŽ!“ zvolala Allison. „Počúvaj, miláčik, tomuto neuveríš. Vedel si, že naša vzbura nebola jediná?“

Holston zdvihol hlavu od fascikla. Na posteli okolo neho sa vršili kopy papiera. Prehŕňal sa medzi starými dokumentmi a triedil nové sťažnosti. Allison sedela za stolíkom pri nohách postele. Žili v jednom z bytov, ktoré v sile za niekoľko desaťročí pridelovali iba dvakrát. Bol v nich priestor na luxus ako stoly a široké jednoposchodové postele.

„Odkiaľ by som to vedel?“

Allison sa k nemu otočila a za ucho si založila prameň vlasov. Holston namieril roh fascikla na obrazovku jej počítača. „Celý deň vyhrabávaš stáročné tajomstvá a ja ich mám poznať skôr než ty?“

Vyplazila mu jazyk. „Je to len spojenie, ktoré používam, keď ťa o niečom informujem. Teba to nezaujíma? Nepočul si, čo som práve povedala?“

Pokrčil plecami: „Nikdy by mi nenapadlo, že vzbura, o ktorej vieme, bola prvá – nanajvýš posledná, ktorá tu vypukla. Práca ma naučila, že nijaký zločin ani rozvášnený dav nie sú nič nové.“

Zdvihol fascikel, čo mu ležal pri stehne. „Čo myslíš, toto je prvý zlodej, čo kradne v sile vodu? A že bude posledný?“

Pod Allison zaškrípala stolička. Na monitore za jej chrbtom blikali útržky informácií, ktoré vytiahla zo starých serverov, pozostatky dávno zmazaných a veľakrát prepísaných údajov. Holstonovi nešlo do hlavy, ako ich vie vydolovať, ako môže byť niekto taký múdry, že na to prišiel, a zároveň natoľko hlúpy, že miluje práve jeho...

„Skladám dokopy staré správy,“ vysvetľovala. „Ak je pravda, čo sa v nich píše, znamená to, že k povstaniam podobným nášmu prichádzalo pravidelne. Približne raz za generáciu.“

„O minulosti veľa nevieme,“ prikývol Holston. Pošúchal si oči a myslel na to, koľko má práce. „Možno nemali vytvorený systém na čistenie kamier. Stavím sa, že výhľad bol čoraz horší, až to dospelo do stavu, keď sa ľudia vzbúrili a niekoľkých chudákov poslali do vyhnanstva, aby to napravili. Alebo to bol spôsob prirodzenej kontroly populácie, kým vymysleli lotériu.“

Allison pokrútila hlavou. „Asi nie. Začínam mať pocit...“ odmlčala sa a pozrela na rozhádzané dokumenty okolo Holstona. Pohľad na záznamy prehreškov voči zákonu ju prinútil dobre si rozmyslieť, čo vysloví. „Nikoho nesúdim, nehovorím, čo bolo správne a čo nie, iba naznačujem, že servery možno nevymazali rebeli počas povstania. Alebo k tomu nedošlo tak, ako nám to odjakživa tvrdia.“

Manželkine slová ho zaujali. Tajomstvo prázdnych serverov, neznáma minulosť predkov v sile každého prenasledovala. Zničenie archívov bolo iba nejasnou legendou. Zatvoril fascikel a odložil ho.

„Čo to podľa teba spôsobilo?“ opýtal sa. „Bola to nehoda? Požiar alebo výpadok elektriny?“ Holston vymenoval najčastejšie teórie.

Allison sa zamračila. „Nie.“ Stíšila hlas a znepokojene sa poobzerala. „Myslím si, že sme to urobili my. Teda nie povstanci, ale naši predkovia.“ Otočila sa a naklonila sa k monitoru. Prstom prechádzala po stĺpci čísel, ktoré Holston z postele nevedel rozoznať. „Dvadsať rokov,“ povedala nahlas. „Osemnásť. Dvadsaťštyri.“ Prst s piskotom klesal nižšie. „Dvadsaťosem. Šestnásť. Pätnásť.“

Holston sa vyhrabal z papierov, dokumenty odložil späť na kopy a premiestnil sa bližšie k stolu. Sadol si na koniec postele, rukou objal manželke krk a ponad jej plece sa pozrel na monitor.

„To sú dátumy?“ opýtal sa.

Prikývla. „Približne raz za dvadsať rokov došlo k väčšej vzbure. V tejto správe je ich zoznam. Je to jeden zo súborov vymazaných počas posledného povstania. Nášho povstania,“ zdôraznila.

Vyslovila to tak, akoby v tom čase jeden z nich dvoch alebo niekto z ich priateľov žil. Holston však vedel, ako to myslí. Bolo to povstanie, v ktorého tieni vyrastali. Veľký konflikt visel nad ich detstvom aj nad detstvom ich rodičov a starých rodičov. Hovorilo sa o ňom len pošepky a ľudia sa pri tom opatrne rozhliadali.

„Prečo si myslíš, že servery sme vymazali my - tí dobrí?“

Pootočila hlavu a pochmúrne sa usmiala. „Kto povedal, že my sme dobrí?“

Holston zmeravel a odtiahol ruku. „Nezačínaj s tým. Nepovedz nič, čo by...“

„Žartujem,“ upokojila ho, hoci o tejto téme sa nevtipkovalo. Od žartu bol iba krôčik k vlastizrade alebo čisteniu kamier.

„Mám teóriu,“ dodala rýchlo s dôrazom na slovo teória. „V každej generácii dôjde k prevratu. Počas časového úseku niečo vyše sto rokov, možno ešte dlhšie. Ako hodinky,“ ukázala na dátumy. „No potom, počas veľkého povstania - jediného, o ktorom sme doteraz počuli - niekto vymaže servery. A ver mi, že to nie je také ľahké ako stlačiť zopár gombíkov, alebo založiť požiar. Údaje sú niekoľkonásobne zálohované. Vyžaduje si to sústredené úsilie. Náhoda, nepozornosť alebo obyčajná sabotáž by nestačili.“

„Ale to ti ešte nepovie, kto je za to zodpovedný,“ upozornil ju Holston. Jeho manželka bola nepochybne počítačový mág, no v detektívnej práci sa na rozdiel od neho veľmi nevyznala.

„Lenže aj to, že dlhý čas dochádzalo k pravidelným povstaniam, no odrazu prestali, niečo naznačuje.“

Allison si zahryzla do pery.

Holston sa vystrel.

Rozhliadol sa po izbe a zamyslel sa nad manželkiným postrehom.

„Chceš povedať...“ pošúchal si bradu. „Tvrdíš, že niekto vymazal naše dejiny, aby sa nezopakovali?“

„Alebo niečo horšie.“ Vzala mu ruku do dlaní a ešte väčšmi zvažovala. „Čo ak pevné disky obsahovali aj správu o príčine vzniku povstania? Čo ak nejaká informácia zvnútra alebo z povrchu o dôvode nutnosti žiť v sile vyvolala iskru a ľudia sa vzbúrili a chceli sa vrátiť na zem?“

Pokrútil hlavou. „Nemala by si takto uvažovať,“ varoval ju.

„Nehovorím, že to, čo urobili, bolo správne,“ bránila sa. Už zase si dávala pozor na slová. „Ale všetko, čo som doteraz zistila, ma privádza k tejto teórii.“

Holston nedôverčivo zaškúľil na monitor. „Možno by si s tým mala prestať. Ani poriadne neviem, ako to robíš, ale zdá sa mi, že to nemusí byť správna cesta.“

„Tie informácie tam sú, miláčik. Ak ich neposkladám ja, časom to urobí niekto iný. Už sa s tým nedá nič robiť.“

„Ako to myslíš?“

„Uverejnila som oficiálnu správu o tom, ako obnoviť zmazané a prepísané súbory. Informačné oddelenie ju rozširuje, aby inštrukcie pomohli ľuďom, ktorí nechtiac odstránili niečo, čo potrebujú.“

„Aj tak si myslím, že by si to mala nechať,“ trval na svojom. „Nie je to najlepší nápad. Nič dobré z toho nevzide...“

„Poznať pravdu je vždy dobré. Nemyslíš si, že je lepšie, keď ju zistíme skôr než niekto iný?“

Holston sa zahľadel na dokumenty rozhádzané po posteli. Posledného čističa poslali na povrch pred piatimi rokmi. Výhľad na vonkajší svet bol zo dňa na deň horší a ako šerif cítil povinnosť nájsť vhodnú obeť. Tlak v sile narastal ako para v hrnci a hrozil výbuchom. Medzi ľuďmi sa šírila nervozita, vedeli, že sa blíži čas výberu ďalšej obete. Bolo to ako sebazničujúce proroctvo, napätie narastá, až napokon človek nevydrží a buď niekoho napadne, alebo povie niečo, čo oľutuje, a skončí za to v cele s výhľadom na svoj posledný neostrý západ slnka.

Holston listoval vo fascikloch dúfajúc, že v nich niečo nájde. Ak to pomôže upokojiť situáciu, zajtra niekoho pošle na smrť. Allison pichá ihlou do veľkého nafúknutého balóna, musí z neho vypustiť vzduch, skôr než praskne.

4

Súčasnosť

HOLSTON SEDEL NA KOVOVEJ lavici v pretlakovej komore. Mozog mal otupený z nedostatku spánku a predtáv istej budúcnosti. Nelson, šéf čistiaceho laboratória, mu kľačal pri nohách a obliekal mu biely ochranný odev.

„Pohrali sme sa s tesnením na kĺboch a pridali sme ďalšiu vrstvu nastrekovacej izolácie,“ oznámil mu Nelson. „Budete mať viac času ako ktokoľvek pred vami.“

Holstonovi to pripomenulo Allison. Najvyššie poschodie sila s veľkými obrazovkami premietajúcimi pohľad na vonkajší svet bolo počas čistenia zvyčajne prázdne. Ľudia sa nemohli dívať na to, čo spôsobili – alebo si chceli výhľad užiť bez toho, aby videli, akú cenu zaň platia. No Holston sa pozeral. Ani mu nenapadlo, že to nemá robiť. Keď Allison vlnenými tampónmi drhla šošovky, cez prilbu so strieborným povrchom jej síce nevidel do tváre a jej chudé ruky sa strácali v hrubom odevu, no chôdzu a pohyby svojej ženy by spoznal všade. Pracovala pomaly a dôkladne. Napokon odstúpila, naposledy pozrela do kamery, zakývala mu a zvrtila sa na odchod. Tak ako ostatní, aj ona sa vliekla k neďalekému kopcu. Namáhavo liezla k rozpadnutým vežičkám prastarého chátrajúceho mesta za horizontom.

Holston sa celý čas ani nepohol. Dokonca ani vtedy, keď jeho manželka na úbočí spadla, rukami si zovrela prilbu a zmietala sa, lebo toxíny už prenikli povrchovou izoláciou a postupovali k nej cez ochranný odev.

Nelson ho potľapkal po členku: „Teraz druhú nohu.“

Holston ju zdvihol, aby technik dokončil prácu. Pri pohľade na svoje ruky potiahnuté čiernym uhlíkovým materiálom spodnej kombinézy si predstavil, ako sa mu na tele rozpúšťa, odlupuje sa ako fliačky usušenej vazelíny z rúry generátora, zatiaľ čo z pórov mu strieka krv a vyplňa vnútro ochranného odevu.

„Chyťte sa tyče a vstaňte.“

Nelson ho nútil robiť tie isté úkony, ktoré videl už dva razy predtým. Prvýkrát pri Jackovi Brentovi, ktorý bol do poslednej chvíle zúrivy a agresívny, a preto musel byť pri jeho obliekaní aj šerif. Druhý raz sa cez kruhové okienko na dverách pretlakovej komory díval na svoju ženu. Vedel, čo má robiť, no aj tak mu to museli pripomínať. V myšlienkach bol inde. Načiahol sa k tyči nad hlavou, pripomínala hrazdu, a zdvihol sa. Nelson mu odev trhnutím pretiahol cez pás. Po oboch stranách viseli prázdne rukávy.

„Ľavú ruku sem.“

Holston ho ľahostajne poslúchol. Stáť na opačnej strane rozsudku smrti bolo zvláštne. Často mu vrtalo v hlave, prečo sa ľudia podvolia a urobia, čo im prikážu. Ani Jack Brent neodporoval, hoci škaredo nadával. Allison sa dala obliekať mlčky, tak ako teraz ja, pomyslel si, keď jednu po druhej strkal ruky do rukávov. Ochranný odev ho obopol, vtom mu napadlo, že možno neverili tomu, čo sa s nimi deje. Nebolo to dosť skutočné, aby sa vzbúrili. No pudová časť jeho mozgu nebola pripravená dať sa pokojne odvieť na smrť, ktorej blízkosť vycítila.

„Obráťte sa.“ Poslúchol.

V spodnej časti chrbta pocítil myknutie, zips mu vytiahli až ku krku. Ďalšie trhnutie a opäť zvuk zipsu. Dve vrstvy márnosti. Potom zapraskal suchý zips, technik ho potľapkal a posledný raz skontrolo-

val. Prilba pri vyťahovaní z police duto zahrkotala. Kým Nelson skúmal jej vnútro, Holston natiahol prsty v nafúknutých rukaviciach.

„Ešte raz si zopakujme celý postup.“

„Netreba,“ ticho odvetil Holston.

Nelson vrhol pohľad na dvere pretlakovej komory. Holston nemusel ani obrátiť hlavu, aby vedel, že ich niekto pozoruje. „Vydržte to so mnou,“ požiadal ho Nelson. „Musím sa držať pravidiel.“

Holston prikývol, hoci vedel, že nijaké oficiálne pravidlá neexistujú. Ani jedna z tajuplných tradícií, čo sa celé generácie šírili v sile ústnym podaním, nebola taká hrôzostrašná ako tá, ktorú dodržiavali výrobcovia ochranných odevov a čistiaci technici. Nikto im to nezazlieval. Aj keď na špinavú robotu boli čističi, bez práce technikov by sa ku kamerám nemali šancu priblížiť. Nebol by nijaký výhľad do otvoreného sveta nad tiesnivým silom.

Nelson položil prilbu na lavicu. „Tu máte materiál,“ potľapkal tampóny nalepené na suchom zipse na prednej časti odevu.

Holston jeden odtrhol, chvíľu študoval pokrútené vlákna a vrátil ho na miesto.

„Najprv streknite na šošovku dvakrát z čistiacej fľaše, potom ju vyutierajte tampónom a nakoniec naneste tenký povlak proti poškodeniu.“ Nelson sa rukou postupne dotýkal príslušných vreciek, hoci boli zreteľne označené, očíslované – dolu hlavou, aby ich Holston prečítal – a farebne odlišené.

Šerif prikývol a prvý raz pozrel technikovi do očí. Zaskočilo ho, že v nich vidí strach, ktorý sa pri svojom povolání naučil dobre rozpoznať. Už-už sa ho chcel opýtať, čo sa deje, no vtom mu svitlo – obáva sa, že všetky prípravy sú zbytočné, lebo Holston vyjde na povrch a vykašle sa na kamery. Všetkých desila predstava, že čističi si nesplnia povinnosť a neobnovia výhľad pre ľudí, ktorých pravidlá obmedzujúce sny o lepšom svete sa mu stali osudnými. Alebo Nelsona trápí, že drahé a komplikované zariadenia, ktoré s kolegami vyrobili rozlúštením technológií ešte z čias pred povstaním, zhnijú bez toho, aby splnili účel? „Je to v poriadku?“ opýtal sa Nelson. „Nikde vás

nič netlačí?“ Holston sa rozhladol po komore. Mal chuť odseknúť, že ho tlačí život, vlastná koža a tieto steny. Pokrútil hlavou. „Som pripravený,“ zašepkal.

Hovoril pravdu. Istým zvláštnym a čistým spôsobom bol naozaj pripravený vystúpiť na povrch.

Allison na tom bola kedysi rovnako.

5

Pred tromi rokmi

„CHCEM ÍŠŤ VON. Chcem ísť von. Chcemístvooon!“

Holston dobehol do jedálne. Vysielačka neutíchala, zástupca Marnes kričal niečo o Allison. Holston mu neodpovedal, ako strela letel o tri poschodia vyššie, kde došlo ku konfliktu.

„Čo sa deje?“ vypytoval sa. Keď sa pretisol davom pri dverách, uvidel Connera a ďalších dvoch zamestnancov jedálne, ako pridŕžajú ženu zmiotajúcu sa na zemi. „Pustite ju!“ Odtrhol im ruky z manželkiných členkov a len-len že od nej nedostal kopanec do brady. „Upokoj sa,“ tíšil ju. Chcel Allison chytiť zápästia, lebo rozhadzovala rukami v strachu, že ju muži spútajú. „Čo to vyvádzaš, drahá?“

„Bežala k pretlakovej komore,“ dychčal Conner. Percy ju chytil za nohy, aby prestala kopať, Holston mu v tom nebránil. Pochopil, prečo ju museli držať až traja muži. Naklonil sa k Allison, aby mal istotu, že ho vidí. Pod závojom neupravených vlasov svietili divé oči.

„Allison, miláčik, upokoj sa.“

„Chcem ísť von! Chcem ísť von!“ Hovorila tichšie, ale stále to isté.

„Prestaň,“ prikázal jej Holston. Telom mu prebehli zimomriavky, tak naliehavo tie slová opakovala. Zobral jej do dlane tvár. „Prestaň s tým, miláčik!“

V tej chvíli už vedel, že je neskoro. Počuli ju všetci. Jeho manželka si podpísala rozsudok smrti.

Svet sa mu zatočil pred očami. Modlikal, aby už nevyriekla ani slovo. Bolo to ako prísť na miesto strašnej nehody a nájsť tam zranenú milovanú osobu. Nažive a pri vedomí, no s očividne smrteľným zranením.

Po líkach mu stekali teplé slzy, z tváre jej odhrňal vlasy. Konečne k nemu obrátila zrak. Očami prestala divo blýskať a uprela ich rovno na Holstona. Kým sa stihol zamyslieť, či ju nadrogovali, alebo týrali, uvidel v nich záchvev jasného rozumu a chladnej vypočítavosti. Vzápätí sa do Allisoniných očí vrátila neskrotnosť. Znova a znova ho prosila, aby ju pustil von.

„Zdvihnite ju!“ prikázal mužom. Oči mu plávali v slzách, ale vrátil sa do úlohy šerifa. Nezostávalo mu nič iné, iba Allison uväzniť, hoci v tej chvíli by sa najradšej sám niekam zavrel a vykričal sa. „Tadiaľto!“ ukázal Connerovi, ktorý vzpierajúcu sa Allison držal pod pazuchami. Vykročili ku kancelárii s izolačnou celou. Hneď za ňou, na konci chodby, žiarili veľké žlté dvere pretlakovej komory. Pokojne a hrozivo ticho vyčkávali na ďalšiu obeť.

V izolačnej cele sa Allison upokojila. Sedela na lavici, nevzpierała sa a prestala bľabotať. Vyzerala ako človek, ktorý si sem prišiel oddýchnuť a kochať sa výhľadom. Teraz pre zmenu chytalo šialenstvo Holstona. Nervózne kráčal sem a ta popred mreže, kým zástupca Marnes so starostkou vybavovali potrebné procedúry. K Holstonovi a k jeho manželke sa správali ako k pacientom. Hoci Holstonovu myseľ naplňala hrôza udalostí poslednej polhodiny, ako šerif, vždy v strehu k narastajúcemu napätiu v sile, mimovoľne vnímal šok a chýry prenikajúce cez betónové steny. Zadržiavaný tlak pomaly unikal v podobe šepotu.

„Povedz niečo, drahá,“ prosil Allison. Zastal a zovrel mreže. Jeho žena bola k nemu otočená chrbtom. Pohľad upierala na obrazovku, na hnedé kopce a sivú oblohu s tmavými mrakmi. Občas si z tváre odhrnula vlasy, no inak mlčala a nehýbala sa. Až keď Holston opäť strčil kľúč do zámky, slabým: „Nerob to,“ prinútila muža, aby si to rozmyslel.

Kým na ňu zbytočne naliehal, čistiaca mašinéria v sile sa dala do pohybu. Po chodbe behali technici. V pretlakovej komore pripravovali ochranný odev a čistiace nástroje. Tlmené syčanie prezrádzalo, že do prečisťovacích komôr pumpujú argón. Občas sa hlučne prehнали okolo izolačnej cely, no keď prechádzali chodbičkou, kde stál Holston a nešťastne hľadel na manželku, okamžite stíchli. Zdalo sa, že v prítomnosti šerifa a jeho ženy ani nedýchajú.

Uplynulo niekoľko hodín, Allison stále mlčala. Jej správanie v sile vyvolalo rozruch. Holston celý deň vzlykal opretý o mreže, mozog mal od zmätku a bolesti ako v ohni. Jediný okamih ho pripravil o všetko. Márne sa snažil pochopiť, prečo to urobila. Allison medzitým sedela v cele, dívala sa na bezútešnú krajinu a zdalo sa, že strašná úloha čističky ju teší.

Prehovorila až po zotmení. Poslednú večeru odmietla. Technici dokončili prácu v pretlakovej komore, zatvorili žlté dvere a išli spať. Zástupca potľapkal Holstona dvakrát po pleci a pobral sa tiež. Šerif bol vyčerpaný a zachrípnutý od plaču a prehovárania. Rozmazané slnko zapadlo za hory viditeľné z jedálne a z haly, vrchy ukrývali pozostatky vzdialeného rozpadávajúceho sa mesta. V takmer tmavej izolačnej cele sa ozval Allisonin sotva počuteľný hlas: „Nie je to skutočné.“

Aspoň tak to Holstonovi znelo. Chytil sa mreží a vstal. „Miláčik?“ zašepkal, šúchajúc si líca so zaschnutými slzami.

Allison sa k nemu obrátila. Bolo to, akoby si slnko rozmyslelo svoju púť a vrátilo sa nad horizont. Skrsla v ňom nádej. Stiahlo mu hrdlo, pomyslel si, že manželkin záchvat vyvolala choroba, náhla horúčka alebo niečo podobné, doktor by mohol vysvetliť všetko, čo Allison povedala. Nemyslela to vážne. Zachráni sa, lebo sa spamätala. Holstonovi stačil jediný pohľad na manželku, aby veril v jej omilostenie.

„Nič z toho, čo vidíš, nie je skutočné,“ zašepkala. Vyzerala pokojne, hoci zakázané slová prezrádzali, že šialenstvo nepominulo.

Kývol rukou: „Poď ku mne.“

Allison pokrútila hlavou a rukou potľapkala tenký matrac na skládacej posteli.

Holston pozrel na hodinky. Čas vyhradený pre návštevy dávno pominul. Na povrch ho mohli poslať už len za to, čo sa chystá urobiť.

Bez zaváhania strčil kľúč do zámky.

Kovové cvaknutie znelo ako burácanie hromu.

Vstúpil do cely a sadol si k Allison. Išiel sa zblázniť z toho, že sa jej nemôže dotknúť, objasť ju a odviesť do bezpečia – do ich domu, kde by predstierali, že to bol iba zlý sen.

Neodvážil sa pohnúť. Mlčky sedel a zvieral si dlane.

„Nič z tohto nemusí byť skutočné.“ Allison pozrela na obrazovku. Holston sa k nej naklonil tak blízko, až z nej cítil pot z popoludňajšieho zápasu.

„Čo je s tebou, miláčik?“

Dychom jej rozvlnil vlasy. Natiahla ruku a prstami počúvala tmavnúce pixely.

„Aj keby tam teraz svitalo, nemali by sme sa to ako dozvedieť. Čo ak sú vonku ľudia?“ Pozrela naňho a pochmúrne sa uškrnula. „Možno nás pozorujú.“

Holston jej hľadel do očí. Nevidel v nich ani stopy po šialenstve. Rozprávala nezmysly, no inak bola zdravá.

„Ako ti to napadlo?“ opýtal sa. Odpoveď tušil, no chcel to počuť od nej. „Našla si niečo na pevných diskoch?“ Počul, že k pretlakovej komore bežala ako posadnutá rovno z laboratória. Niečo sa s ňou porobilo v práci. „Čo si objavila?“

„Vymazaných informácií je oveľa viac,“ zašepkala. „To sa dalo čakať. Všetko odstránili. Udalosti pred povstaním, ale aj nedávnu minulosť.“ Zasmiala sa. Odrazu zvýšila hlas a oči sa jej rozostřili. „Určite aj e-maily, ktoré si mi nikdy neodoslal!“

„Drahá...“ Odvážil sa ju chytiť za ruky. Allison sa neodtiahla. Tuho ju stisol. „Našla si e-mail? Od koho?“

Pokrútila hlavou. „Nie. Našla som programy, ktoré používajú. Tie, pomocou ktorých vyrábajú obrázky na projekciách, aby vyzerali ako skutočné.“ Znova šibla očami na rýchlo padajúci súmrak. „IT. Í-té. To oni. Vedia tajomstvo, ktoré nikto iný nepozná.“ Pokrútila hlavou.

„Aké tajomstvo?“ Holston nevedel, či rozpráva hlúposti, alebo je to niečo dôležité. No tešilo ho, že s ním hovorí.

„Teraz ho poznám aj ja. Aj ty sa ho dozvieš. Prisahám, že sa po teba vrátim. Všetko sa zmení. Vyslobodíme sa zo začarovaného kruhu. Vrátim sa po teba a spolu odídeme za kopce. Ak tam vôbec nejaké sú,“ zasmiala sa. „No ak tam naozaj stoja a majú zelené úbočia, prejdeme nimi.“

Obrátila sa k Holstonovi.

„V skutočnosti nedochádza k vzburám, ale k postupnému úniku informácií. Ľudia, ktorí zistia pravdu, chcú ísť von.“ Usmiala sa. „A vtedy musia odísť. Dostanú presne to, o čo žiadajú. Viem, prečo chcú ísť čistiť. Prečo tvrdia, že to neurobia, no napriek tomu si splnia povinnosť. Už im rozumiem. Nikdy sa nevracajú. Len vyčkávajú na vhodný okamih. No ja nezaváhám. Vrátim sa hneď.“

Holston jej tuhšie stisol ruky. Po lícach mu stekali slzy. „Prečo to robíš, miláčik?“

Mal pocit, že teraz, keď je v sile tma a sú sami, chce mu to vysvetliť.

„Viem pravdu o povstaniach.“

Prikývol. „Povedala si mi to. Naše nebolo prvé...“

„Nie.“ Odtiahla sa od neho, aby mu pozrela do očí. Jej boli dokonale čisté.

„Viem, prečo k nim došlo. Poznám pravý dôvod.“

Zahryzla si do spodnej pery. Holston čakal, telo mal ako z kameňa.

„Začína sa to vždy pochybnosťami a podozreniami, že na povrchu to nie je také zlé, ako to vyzerá. Nenapadlo ti niekedy, že nás držia v nevedomosti, že v skutočnosti by sme mohli žiť kdekoľvek?“

Holston mal dosť rozumu, aby neodpovedal. Otváranie tejto témy sa končí čistením. Nehybne sedel a čakal.

„Pravdepodobne sa búrili mladšie generácie,“ ozvala sa po chvíli Allison. „Zhruba každých dvadsať rokov. Myslím, že chceli posúvať hranice a objavovať nový svet. Nikdy si čosi také necítil? Ani keď si bol mladší?“ Oči sa jej opäť rozostřili. „Alebo sa vzopreli čerstvo

zosobášené páry. Nevedeli sa zmieriť s tým, že do tohto prekliateho tesného sveta nemôžu priviesť deti. Práve pre ne boli možno ochotní riskovať aj život.“

Pohľad uprela do diaľky. Možno videla žreb z lotérie, ktorý už nevyužijú. Potom opäť pozrela na Holstona. Napadlo mu, či ho nemôžu poslať na povrch aj za mlčanie. Za to, že na ňu nenakričal za každé z tých zakázaných slov.

„Mohli to byť však aj starší občania,“ zamýšľala sa. „Boli tu tak dlho zatvorení, že na sklonku života sa už ničoho nebáli. Azda chceli uvoľniť miesto iným – hŕstke vzácných vnúčat. Nech to bol ktokoľvek, každé povstanie vzišlo z pochybností, z pocitu, že sem nepatríme.“ Rozhliadla sa po cele.

„Nehovor tak,“ zašepkal Holston. „Je to veľká urážka..“

Allison prikývla. „Pravdaže. Aj najmenšie vyjadrenie túžby odísť je veľká urážka. Vari to nechápeš? Nevidíš, prečo je to zakázané? Pretože vzbury sa rodia práve z takejto túžby.“

Holston odrecitoval slová, ktoré mu od malička vtíkali do hlavy: „Každý dostane to, čo si zaslúži.“ Rodičia ho ako svoje jediné dieťa varovali, aby na odchod zo sila nikdy ani len nepomyslel. Znamenalo by to okamžitú smrť a oni by prišli o všetko, na čom im záleží.

Pozrel na manželku. Stále nerozumel jej šialenstvu, nešlo mu do hlavy, prečo sa rozhodla pre taký strašný čin. Našla vymazané programy, ktoré vedia na obrazovkách vytvoriť ilúziu skutočného sveta. Ale čo to znamená? O čo jej vlastne ide?

„Prečo?“ opýtal sa jej. „Prečo chceš ísť na povrch? Prečo si neprišla za mnou? Musí predsa existovať iný spôsob, ako zistiť pravdu. Mohli by sme rozchýriť, čo si našla na pevných diskoch...“

„A vyvolať ďalšie povstanie?“ Allison sa zasmiala. V tom smiechu boli ešte stopy šialenstva, a možno iba hlboké znechutenie a potláčaný hnev. Obrovský, niekoľkogeneračný podvod ju zrejme dohnal na okraj zúfalstva. „Nie, ďakujem,“ zvažnela. „Všetko, čo som našla, som vymazala. Nechcem, aby to ostatní vedeli. Keď tu chcú zostať, nech sa páči. Vrátim sa iba po teba.“

„Z povrchu sa už nevrátiš!“ zahriakol ju Holston. „Myslíš si, že vyhnanci tam stále sú? Že sa nevrátili len preto, lebo mali pocit, že sme ich zradili?“

„Prečo podľa teba čistia kamery?“ opýtala sa. „Prečo chytia do ruky tampón a bez zaváhania sa pustia do práce?“

Holston si vzdychol. Hnev z neho vprchával. „To nikto nevie.“

„Ale čo si o tom myslíš?“

„Koľkokrát sme sa o tom rozprávali?“ Nepochyboval, že všetky páry v súkromí šeptom spriadajú vlastné teórie. Pozrel za Allison na obrazovku. Podľa polohy Mesiaca vedel, že je noc. Nezostáva im veľa času. Jeho žena zajtra odíde. Tá jednoduchá myšlienka ho zasiahla ako blesk.

„Každý má nejakú teóriu,“ odvetil. „Naše sme už podrobne rozobrali. Radšej by sme...“

„No teraz si sa dozvedel niečo nové,“ prerušila ho. Pustila mu ruku a odhrnula si z tváre vlasy. „Obaja máme nové informácie a všetko odrazu dáva zmysel. Zajtra to budem vedieť s istotou.“ Usmiala sa a potľapkala ho po ruke ako malého chlapca. „A jedného dňa, miláčik, to zistíš tiež.“

6

Súčasnosť

PRVÝ ROK NA ŇU Holston čakal. Podľahol jej paranoji, neveril, že zomrela na úpäť kopca, dúfal, že sa vráti. Prvé výročie manželkinej smrti strávil umývaním izolačnej cely a žltých dverí pretlakovej komory. Napínal uši, či nezačuje nejaký zvuk alebo klopanie, nádejal sa, že Allisonin duch sa vráti, aby ho vyslobodil.

Keď sa nič také nestalo, čoraz častejšie myslel na druhú možnosť – odísť za ňou. Celé mesiace študoval súbory v počítači, prečítal časť z toho, čo poskladala dokopy, hľadal v záznamoch zmysel a sám podliehal šialenstvu. Uveril, že jeho svet je lož, a aj keby sa mýlil, bez Allison nemal pre čo žiť.

Druhým výročím jej odchodu sa začal rok zbabelosti. Do práce prišiel s ústami plnými jedovatých slov a túžbou odísť na povrch, no v poslednej chvíli v sebe jedno i druhé zadusil. So zástupcom Marnesom odišiel na obchôdzku s vedomím, ako veľmi sa priblížil smrti, ktorá v ňom tlela. Bol to dlhý rok, poznačený jeho zradou voči Allison. Prvý rok nedodržala slovo ona, no zlyhal on. Ale s tým je teraz koniec.

O rok neskôr sedel sám v pretlakovej komore v ochrannom odeve, hlavu mal plnú pochybností a predsavzatí. Silo bolo zapečatené, hrubé žlté dvere dobre utesnené. Napadlo mu, že takto si smrť nepredstavoval. Čakal iný koniec. Predpokladal, že v sile zostane navždy a jeho

telo, tak ako telá jeho rodičov, skončí ako hnojivo v pôde na farme na ôsmom poschodí. Zdalo sa mu, akoby to bolo v minulom živote, keď sníval o rodine, dieťati, o zázračnom narodení dvojčiat či o ďalšej výhre v lotérii, ale aj o manželke, s ktorou zostarne...

Spoza žltých dverí zaznela siréna, varovanie pre ľudí v sile, aby sa k nim nepribližovali. Preňho však existovala iba jedna cesta.

Z argónových nádrží sa ozývalo syčanie, do miestnosti pumpovali inertný plyn. Asi po minúte pocítil tlak a odev mu tesne obopol kĺby. Dýchal kyslík cirkulujúci v prilbe. Postavil sa k druhým, zakázaným dverám vedúcim na povrch a čakal.

Hlboko v stenách zastonali kovové piesty. Obetné plastové závesy zakrývajúce vnútorné dvere pretlakovej komory sa pod vplyvom tlaku zhúžvali. Kým bude Holston čistiť, závesy zhoria v komore. Ešte pred zotmením komoru dokonale vydrhnú a pripravia na ďalšie použitie.

Veľké kovové dvere pred ním sa zachveli a pomaly sa zasúvali do otvoru v stene. Nezmiznú v ňom celé, ako ich kedysi navrhli. Dôvodom bola snaha čo najviac znížiť riziko prieniku vonkajšieho vzduchu do sily.

Cez otvor sa vyvalil prúd argónu a ako sa priestor dverí rozširoval, burácanie slablo. Holston urobil krok vpred, vydesilo ho, že sa ponáhľa v ústrety smrti, tak ako ho kedysi miatlo počínanie jeho predchodcov. No radšej vyjde na povrch a pozrie sa na svet vlastnými očami, akoby sa dal zaživa upáliť spolu s plastovými závesmi. Aj niekoľko minút života navyše mu za to stojí.

Len čo bol otvor dosť široký, pretlačil sa cez dvere, odev sa mu pri tom zachytával o výstupky. Vstúpil do hmly, ktorá sa tvorila z argónu kondenzujúceho vo vzduchu s nižším tlakom. Naslepo sa potácal dopredu, rukami tápal v mäkkom oblaku.

Vonkajšie dvere zasa zastonali – zatvárali sa. Hrubá oceľ odrezala zavýjanie sirény a odsúdila ho na pobyt v toxickom prostredí. V pretlakovej komore besneli očistné plamene.

Holston zistil, že stojí na betónovej rampe vedúcej nahor. Zdalo sa mu, že má málo času, v zadnej časti mozgu mu stále znelo: Ponáhľaj

sa! Ponáhľaj sa! Plynuli posledné minúty jeho života. Vliekol sa po rampe, zmätený, že ešte nie je na povrchu a nehľadá na svet, ako ho pozná z obrazoviek v jedálni a v hale, ktoré sú na tej istej úrovni ako pretlaková komora.

Pomaly postupoval po úzkej konštrukcii, steny po oboch stranách boli otlčené, do priesozru mu prenikalo mäťúce jasné svetlo. Na konci rampy sa mu otvoril výhľad na raj, do ktorého ho vyhnali za spáchanie hriechu nádeje. Obzeral sa po horizonte. Hlava sa mu zakrútila od záplavy zelene.

Zelené kopce, zelená tráva, zelený koberec pod nohami. Holston zvýskol, v hlave mu hučalo. Nad všetkou tou zeleňou visela obloha modrá ako v detských knižkách, plávali po nej čisté biele oblaky a vo vzduchu lietali živé tvory.

Zakrútil sa. Odrazu si spomenul, že Allison robila to isté. Pomaly, nemotorne sa otáčala, akoby sa stratila, alebo bola zmätená. Alebo sa nevedela rozhodnúť, či má vyčistiť kamery.

Kamery!

Holston z prednej časti ochranného odevu odtrhol vatový tampón. Kamery! Do hlavy sa mu nahrnula krv. Pochopil.

Pozrel smerom, kde predpokladal vysokú kruhovú stenu najvyššieho poschodia sila, no tá bola, pravdaže, pochovaná pod zemou. Za ním stála iba necelé tri metre vysoká betónová stavba. Z jednej strany bol k stene pripevnený kovový rebrík a na streche trčala anténa. Na najbližšej stene uvidel výkonnú kameru so širokouhlým objektívom. Rovnaké boli na každej strane. Zovrel tampón a priblížil sa k prvej kamere. Predstavil si, ako vyzerá na obrazovke v jedálni. Postava, čo sa pomaly potáca vpred a desivo sa zväčšuje. Takto videl pred troma rokmi Allison. Spomenul si, ako mávala rukami. Vtedy si myslel, že udržiava rovnováhu, no čo ak mu chcela niečo odkázať? Bláznivo sa uškíňala ako teraz on, tvár skrytá za strieborným priesozrom. Kým čistila šošovky a nanášala na ne tenký ochranný film, búšilo aj jej srdce bláznivou nádejou? Holston vedel, že jedáleň je prázdna; v sile nezostal nikto, kto by ho mal tak rád, aby sa pozeral na jeho posledné

minúty, no aj tak zakýval do kamery. Necítil hnev. Jeho ruku nevedla trpkosť z pocitu zrady a vedomia, že ľudia v sile sú odsúdení, kým odsúdenec je voľný, ale úprimná ľútosť striedaná s nespútanou radosťou.

Svet sa mu rozostřil, no tentoraz to spôsobili slzy šťastia. Jeho žena mala pravdu – výhľad zo sila je klamstvo. Kopce vyzerajú rovnako – po toľkých rokoch ich nemohol nespoznáť –, ale farby sú úplne iné. Obrazovky v sile a programy, ktoré Allison našla, menia jasnú zeleň na sivú a odstraňujú všetky známky tohto pozoruhodného života.

Holston odstránil špinu z objektívov, napadlo mu, či je postupné rozostřovanie scenérie skutočné. Iste, bola tam špina, no nie toxická, ako im tvrdili. Môžu programy zmeniť iba to, čo vidia kamery? Myšlienky mu bláznivo vířili. Pripadal si ako dospelé dieťa, ktoré hodili do nového sveta. Musel toho toľko spracovať, až ho rozbolela hlava.

Keď čistil poslednú škvŕnu na kamere, usúdil, že rozostřenie je skutočné. Program asi iba pridáva falošné vrstvy sivej a hnedej farby, aby zamaskoval zelené lúky a modrú oblohu so žiarivo bielymi oblakmi. Zakrývali pred nimi taký nádherný svet, až mal čo robiť, aby tam nečinne nestál a nevyplieštal oči.

Pri čistení druhej kamery myslel na podvody zakopané pod ním. Rád by vedel, koľko ľudí v sile pozná pravdu, ak tam vôbec niekto taký je. Udržiavanie depresívnej ilúzie musí vyžadovať fanatickú oddanosť. Alebo to tajomstvo pretrváva ešte spreď povstania? Naozaj celé generácie netušili, že sú obeťami klamu udržiavaného počítačovými programami? Veď keby o tom niekto vedel, prečo by ľuďom neukázal radšej niečo pekné?

Potom mu napadlo, že dôvodom môže byť snaha zabrániť ďalším povstaniam. Holston naniesol ochranný film a uvažoval, či odpudivá ilúzia nehostinného vonkajšieho sveta nie je iba pomýlený pokus potlačiť túžbu ľudí odísť na povrch. Rozhodol niekto, že pravda je horšia než strata moci? Alebo je za tým niečo hlbšie a zlovestnejšie? Strach z nekontrolovateľného rodenia detí?

A čo Allison? Kde je teraz? Obišiel roh k tretej kamere. Nad horizontom uvidel známe, a predsa cudzie mrakodrapy vzdialeného

mesta. Bolo tam viac budov, ako si pamätal z obrazoviek. Po oboch stranách pribudlo niekoľko nových stavieb, jedna sa dokonca týčila v popredí. Ostatné, ktoré poznal ako vlastnú dľaň, boli neporušené a leskli sa. Zadíval sa ponad hrebeň zelených kopcov a predstavil si, že každú chvíľu odtiaľ uvidí kráčať Allison. Bola to absurdná predstava. Ako by vedela, že práve dnes ho poslali do vyhnanstva? Spomenula by si ešte na výročie svojho odchodu, aj keď posledné dve zmeškal? Preklíňal sa za zbabelosť a premárnené roky. Rozhodol sa, že ju nájde za každú cenu.

Odrazu pocítil neodolateľné nutkanie strhnúť si prilbu a nemotorný odev a rozbehnúť sa do kopca len v spodkoch z uhlíkových vlákien. Zhlboka by vdychoval čerstvý vzduch a smial by sa celou cestou k manželke vyčkáväjúcej v obrovskom tajomnom meste plnom ľudí a výskajúcich detí.

Nemohol však narušiť ilúziu. Nebol si istý prečo, ale neurobila to ani Allison, ani predchádzajúci čističi. Stal sa členom elitného klubu a musel sa podriaďiť tlaku histórie. Oni tomu určite rozumeli lepšie. Dokončí svoju úlohu, nesklame skupinu, ku ktorej sa práve pripojil. Nevedel, prečo to robí, no rozhodol sa zachovať tajomstvo. Bolo to ako droga. Tváril sa, že robí iba to, čo mu povedali, postupuje podľa čísel na vreckách a mechanicky čistí kamery, no zároveň premýšľal nad úžasnými možnosťami vonkajšieho sveta, ktorý je taký rozsiahly, že ho nikdy neuvidí celý, nevydýcha všetok vzduch, nevypije všetku vodu a neminie všetku potravu.

O tom všetkom sníval, kým starostlivo čistil objektív. Potom sa presunul k poslednej kamere. V ušiach mu pulzovala krv, v hrudi búšilo srdce. Už čoskoro, opakoval si. Nečistoty zo štvrtej kamery zotrel druhým vatovým tampónom. Naposledy zopakoval celý proces a pomôcky vrátil do označených vreciek, aby neznečistil krásnu a zdravú zem pod nohami. Keď skončil, odstúpil od kamery, venoval posledný pohľad prázdnej jedálni a hale a ukázal chrbát tým, ktorí sa obrátili chrbtom k Allison a ku všetkým pred nimi. Napadlo mu, že musí existovať dôvod, prečo sa nikto z čističov nevrátil, tak ako mali dôvod

vyčistiť kamery, hoci sa tomu najprv bránili. Je slobodný. Čoskoro sa pridá k ostatným. Vykročil k tmavej pukline tiahnucej sa po kopci. Nasledoval manželkine stopy, ale známou spiacu skalú nikde nevidel. Bola to iba ďalšia lož, povedal si.

7

HOLSTON PREŠIEL NIEKOĽKO desiatok krokov do kopca a stále žasol nad žiarivou zeleňou trávou pod nohami a jasnou oblohou nad hlavou, keď v žalúdku pocítil prvé bodnutie. Bolo to ako kŕč alebo prudký hlad. Najprv mu napadlo, že sa priveľmi ponáhľa. Kamery vyčistil rýchlo a teraz namáhavo napreduje v ťažkom odeve, nechcel si ho však vyzliecť, kým nezájde za kopec z dohľadu kamier. Sústredil sa na vrcholky mrakodrapov a prinútil sa spomaliť. Pekne krok za krokom.

Po rokoch behania hore-dolu schodmi by mu chôdza nemala robiť ťažkosti.

Vzápätí ho pichlo silnejšie. Skrivil tvár a zastal, kým bolesť prejde. Kedy naposledy jedol? Včera si do úst nevložil ani kúsok. Hlupák! A kedy bol naposledy na toalete? Ani na to si nespomínal. Možno bude musieť zhodiť oblečenie skôr, než mal v úmysle. Len čo vlna nevoľnosti pominula, urobil niekoľko krokov v nádeji, že hrebeň dosiahne skôr, než sa bolesť vráti. Prešiel iba zopár metrov, keď ho znova pichlo. Takú bolesť ešte nezažil! Zdvihlo mu žalúdok a teraz bol rád, že ho má prázdny.

Zovrel si brucho, nohy sa mu podlomili. Zvalil sa na zem a zastonal. Žalúdok a hrudník ho pálili. Odplazil sa niekoľko metrov. Z čela mu kvapkal pot a stekal na priezor. Uvidel iskry, celý svet sa niekoľkokrát rozžiaril dobiela, akoby sa blýskalo. Zmätený a omráčený postupoval

nahor, namáhavo sa vliekol, vydesený sa sústredil na posledný jasný cieľ: vrchol kopca.

Svet sa mu opakovane rozostroval, oslnivé svetlo zablikalo a zmizlo. Ledva videl pred seba. Do niečoho narazil, ruka, ktorou sa pridí-žal zeme, mu ochabla a tvrdo narazil plecom. Zažmurkal a pozrel na kopec. Čakal, kedy sa mu vyčistí zrak, aby sa rozhlíadol, no videl iba nepravidelné záblesky zelenej trávy.

A potom obraz úplne zmizol. Svet sčernel. Holston zatínal prsty do prilby a skrútený do kľbka si zvieral brucho. Pred očami mu blikalo, podľa toho vedel, že neprišiel o zrak. Svetielka v prilbe svietili, takže vyhasol iba priezor.

Tápavo hmatol po západkách na zadnej časti prilby. Napadlo mu, že vydýchal všetok kyslík a dusí sa. Alebo ho otrávil vydýchaný vzduch? Pravdaže! Načo by mu dali viac kyslíka, ako spotrebuje pri čistení kamier? Hrubými rukavicami šmátral po západkách. Išlo to ťažko. Rukavice boli neoddeliteľnou súčasťou odevu. Nebol navrhnutý tak, aby sa dal vyzliecť bez cudzej pomoci. Došlo mu, že v ňom zomrie. Uduší sa vlastným dychom. Až teraz zistil, čo je to naozaj tesný priestor. Silo bolo ničím v porovnaní s bezmocnosťou zoči-voči koncu v ochranej truhle. Zvíjal sa a udieral do západiek, no prsty v nafúknutých rukaviciach boli priveľké. Slepota to ešte zhoršovala. Bol v pasci. Znova ho natiahlo. Ohol sa v páse, rukami šmátral okolo seba. Cez rukavice zacítil niečo ostré.

Nahmatal drsnú skalku. Dala by sa použiť ako nástroj. Pokúšal sa upokojiť. Roky v službe, kde mal za úlohu utešovať ostatných a vnášať do zmätku poriadok, sa mu teraz zišli. Opatrne zovrel skalku, bál sa, aby mu nevypadla. Zdvihol ju k prilbe. Na okamih zvažoval, že si ňou rozreže rukavice, no nemal istotu, že zdravý rozum a vzduch mu vydržia tak dlho. Ostrý koniec kameňa si vrazil do spevneného krku, kde mala byť západka. Počul zapraskanie. Siahol ta prstom a zasa mu zdvihlo žalúdok. Lepšie namieril. Namiesto praskania sa ozvalo cvaknutie. Jedna strana prilby sa uvoľnila, dnu prenikol úzky lúč svetla. Holston sa dusil vydýchaným vzduchom. Skalku si preložil do druhej

ruky a zaútočil na druhú západku. Po dvoch neúspešných pokusoch prilba odskočila od odevu.

Holston opäť videl. Zrak sa mu od úsilia a nedostatku kyslíka rozostřil, ale videl. Zažmurkal, aby sa zbavil slz, a pokúšal sa vtiahnuť do pľúc čerstvý vzduch.

Namiesto toho dostal ranu do hrudníka. Naplo ho, z úst mu vystreli sliny a žalúdočná kyselina. Svet okolo neho zhnedol. Videl hnedú trávu a sivú oblohu. Nijakú zeleň, nijaké modré nebo. Nijaký život.

Zvalil sa na bok a pristál na pleci. Prilba ležala pred ním, priezor bol úplne čierny. Nedalo sa cezeň pozerieť. Zmätený Holston sa načiahol za prilbou. Vonkajšiu stranu priezoru pokrývalo striebro, no vnútri nebolo sklo, len drsný povrch, z ktorého trčali drôty. Čierny displej. Mŕtve pixely.

Zasa vracal. Omámene si utrel ústa, a keď sa zadíval pod kopec, nechránenými očami videl svet, ako ho poznal: pustý a nehostinný. Pustil prilbu, tú lož, čo so sebou priniesol zo sila. Zomiera. Znútra ho rozožierajú toxíny. Zažmurkal a pozrel na čierne oblaky nad sebou. Potom obrátil hlavu, zvedavý, koľko mu zostávalo do vrcholu kopca. Zrak mu padol na hrbku, do ktorej pred chvíľou vrazil. Spiaca skala. V priezore nebola, malá obrazovka poháňaná programami, ktoré objavila Allison, mu ju neukázala.

Natiahol ruku a dotkol sa jej. Povrch bieleho ochranného odevu sa mu pod prstami rozpadal ako krehká hruda. Hlava mu klesla. Skrútil sa od bolesti, smrť ho pomaly zvierala v pazúroch. Dotýkajúc sa pozostatkov svojej ženy, s posledným mučivým nádychom pomyslel na to, čo vidia kamery. Smrť v čiernej jazve mŕtvej hnedej hory pred rozpadajúcim sa osamelým a tichým mestom.

Čo uvidí človek, ktorý sa odváži pozrieť na obrazovku?

DRUHÁ ČASŤ

**SPRÁVNE
ROZHODNUTIE**

